

Kainuun liiton lausunnot ajalla 15.2. - 7.3.2022

33/08.00.00.00/2022, 28/10.02.00/2022, 15/10.02.00/2022, 17/10.02.04/2022

MH § 65

1) Hallintojohtaja Paula Halonen ja aluesuunnitteluasiantuntija Sini Kantola ovat 18.2.2022 antaneet Kainuun ELY-keskukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO PALTAMON VARSAVAARAN TUULIVOIMA-HANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Kainuun ELY-keskus pyytää mm. Kainuun liitolta lausuntoa Prokon Wind Energy Finland Oy:n Paltamon Varsavaaran tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA-ohjelma).

Prokon Wind Energy Finland Oy suunnittelee Varsavaaraan enintään 21 tuulivoimalan rakentamista, jossa yhden tuulivoiman yksikköteho 6–10 MW. Hankealueen laajuus on noin 35 km² ja hankealue rajautuu pohjoisessa Puolangan ja Ristijärven kunnan rajaan. YVA-menettelyssä arvioitavat vaihtoehdot ovat:

- Vaihtoehto VE0: Hanketta ei toteuteta.
- Vaihtoehto VE1: Paltamon kunnan Varsavaaran alueelle rakennetaan 21 tuulivoimalaa.
- Vaihtoehto VE2: Paltamon kunnan Varsavaaran alueelle rakennetaan 7 tuulivoimalaa.

Lisäksi sähkönsiirron osalta arvioidaan VEA: Sähköverkkoon liittämiseksi on useita vaihtoehtoja, joista ensisijainen on liittäminen hankealueen läpi kulkevaan Fingridin johtoon, mikäli mahdollista. Tarkemmat sähkönsiirron ratkaisut selviävät suunnittelun edetessä.

Hankkeen ympäristövaikutukset arvioidaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 252/2017) mukaisessa menettelyssä. YVA-menettelyn tarkoituksena on tunnistaa, arvioida ja kuvata hankkeen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset. Menettelyyn kuuluu arviointiohjelmavaihe ja ympäristöselostusvaihe. Arviointiohjelmassa esitetään YVA-lain mukainen työohjelma hankkeen vaikutusten arvioimiseksi, esitys tarvittavista selvityksistä ja menetelmistä sekä arviointimenettelyn järjestämisestä.

YVA-selostuksessa on annettava yhtenäinen arvio hankkeen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista. Arvioinnissa keskitytään tarkastelemaan hankkeen kannalta merkittäviksi tunnistettuja vaikutuksia, joiksi tässä hankkeessa on arviointiohjelmavaiheessa katsottu maisemaan, luontoon ja maankäyttöön kohdistuvat vaikutukset. Nyt käsillä oleva lausunto koskee hankkeen arviointiohjelmää.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa selvitetään keskeisimmät tuulivoima-
puiston ja sähkönsiirron ympäristövaikutukset, joita ovat: vaikutukset
maankäyttöön, maisemaan ja merkittäviin maisema-alueisiin, muinais-
muistoihin ja alueen kulttuurihistoriaan, rakennuspaikkojen luonnonympä-
ristöön, pesimä- ja muuttolinnustoon, vaikutukset eläimistöön ja EU:n
luontodirektiivin IV(a) lajeihin, lähialueiden Natura- ja muihin luonnonsuo-
jelualueisiin, melun ja varjon vilkkumisen vaikutukset, vaikutukset ihmis-
ten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, yhteisvaikutukset muiden
hankkeiden kanssa ja sähkönsiirron vaikutukset.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on laadittu kattavasti ja siitä käy il-
mi hankealueen nykytila ja arvioitavat vaikutukset.

Arviointiohjelman 3.3.2 Alueidenkäyttö -kohdassa tuodaan esille, että
Kainuun maakuntaohjelma 2018–2021 (Kainuu-ohjelma) on hyväksytty
maakuntavaltuustossa 18.12.2017. Kainuun liitto toteaa tarkennuksena,
että Kainuussa on laadittu tämän jälkeen uusi Kainuu-ohjelma, joka on
hyväksytty maakuntavaltuustossa 22.12.2021. Se sisältää maakuntastra-
tegian 2040 sekä maakuntaohjelman 2022–2025.

Kainuussa on voimassa viisi maakuntakaavaa, joiden maakuntakaava-
merkinnät ja -määräykset ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua:
Kainuun maakuntakaava 2020, Kainuun 1. vaihemaakuntakaava, Kai-
nuun kaupan vaihemaakuntakaava, Kainuun tuulivoimamaakuntakaava
ja Kainuun vaihemaakuntakaava 2030. Muun muassa Kainuun voimassa
olevassa maakuntakaavoituksessa annetut koko maakuntakaava-alueen
käsittävät yleiset suunnittelumääräykset koskevat Varsavaaran
hankealuetta.

Arviointiohjelman 3.3.2 Alueidenkäyttö -kohdassa tuodaan esille, että
Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavassa 2020 (kokonaismaakun-
takaava) ei ole käsitelty tuulivoimaa asiakokonaisuutena eikä ole osoitet-
tu tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita. Kainuun liitto toteaa, että
Kainuussa on lainvoimainen tuulivoimamaakuntakaava, joka on hyväk-
sytty maakuntavaltuustossa 30.11.2015 (16 §) ja vahvistettu ympäristö-
ministeriössä 31.1.2017 (YM7/5222/2015). Kainuun maakuntavaltuusto
on päättänyt 17.6.2019 kokouksessaan käynnistää vaihemaakuntakaa-
van laatimisen Kainuun voimassa olevan tuulivoimamaakuntakaavan
tarkistamiseksi. Uuden tuulivoimamaakuntakaavan tavoitevuosi on 2035
arviointiohjelmassa todetun 2030 sijaan.

Varsavaaran tuulivoimahankkeen alue sijoittuu osittain Kainuun voimas-
sa olevan tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueelle Varsa-
vaara tv-9 (osa-aluemerkintä). Varsavaaran laajemman hankealueen so-
veltuvuutta seudullisesti merkittävään tuulivoimatuotantoon on mahdolis-
ta arvioida vireillä olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistami-
sen yhteydessä yhteensovittaen ja huomioiden myös muut alueen
maankäyttömuodot ja -tarpeet maakuntakaavan edellyttämällä yleispiir-
teisellä tarkkuustasolla. Osa hankealueesta sijoittuu tuulivoimamaakun-
takaavan tarkistamista koskevassa maakuntakaavaluonnoksessa
osoitulle tuulivoimaloiden alueelle tv-29. Maakuntakaavaluonnoksessa
on osoitettu hankealueen poikki kulkeva ohjeellinen pääsähköjohto

400kV+110 kV sekä hankealueelta lounaaseen ja luoteeseen pääsähköljohdon yhteystarve 110 kV. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen tavoiteaikataulun mukaan uusi tuulivoimamaakuntakaava 2035 on hyväksymiskäsittelyssä aikaisintaan vuoden 2022 lopussa, viimeistään keväällä 2023.

Kainuun voimassa olevan tuulivoimamaakuntakaavan 2030 koko maakuntakaava aluetta koskevan yleisen suunnittelumääräyksen mukaan tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon ko. tuulivoimahankkeen sekä eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen ja kulttuuriperintöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että Varsavaaran tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa otetaan huomioon muut lähialueelle suunnitellut tuulivoimahankkeet ja niiden yhteisvaikutukset mm. asutuksen ja maisemavaikutusten osalta voimassa olevassa maakuntakaavassa annettujen yleismääräysten mukaisesti.

Arviointiohjelman 6.7 Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö -kohdassa on tuotu esille tarkemmin Kainuun maakuntakaavatilanne. Arviointisuunnitelmassa todetusta poiketen moottorikelkkailureitit on osoitettu Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030. Vaihemaakuntakaavan 2030 hyväksymispäätöksen yhteydessä on kumottu Kainuun kokonaismaakuntakaavassa 2020 osoitetut moottorikelkkailureitit.

Kainuun liitto toteaa tarkennuksena, että YVA-ohjelmassa huomioitujen voimassa olevan maakuntakaavoituksen merkintöjen ja määräysten lisäksi hankealueen kaakkoisosaa koskee liikenteen yhteistyökäytävä merkintä (lk) ja hankealueen poikki kulkeva ohjeellinen pääsähköljohto 2x110 kV (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030).

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa YVA-ohjelmasta."

2) Suunnittelujohtaja Sanna Schroderus ja suunnittelija Mari Isojärvi ovat 18.2.2022 antaneet Hyrynsalmen kunnalle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"Lausunto Hyrynsalmen Nuottimäen ranta-asemakaavan osittaisesta kumoamisesta

Hyrynsalmen kunta on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Nuottinien ranta-asemakaavan osittaisen kumoamisen luonnoksesta. Alue sijoittuu noin 10 km Hyrynsalmen kuntakeskuksesta itään, Nuottijärven etelärannalle.

Kumottavana oleva osa ranta-asemakaavasta on kokonaan Liejun yhteismetsän omistuksessa. Alueella on aikoinaan toiminut vanhainkoti, jonka aikaisia rapistuneita rakennuksia on alueella edelleen. Voimassa olevassa kaavassa alueelle on osoitettu lähivirkistys- ja erityis- ja metsätalousalueita, joilla alueelle on mahdollistettu hevostallitoimintaa, joka sekin on päättynyt. Nykyisen omistajan on tarkoitus ottaa alue metsätalouksikäyttöön.

Kumoaminen ei koske rantavyöhykettä, eikä sillä ole vaikutusta rantarakennuspaikkoihin.

Asemakaavaluonnos

Ranta-asemakaavan kumoamisalue on maakuntakaavassa osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, M. Alueen metsittäminen on linjassa maakuntakaavoituksen kanssa.

Kainuun liitto toteaa, että esitetty ranta-asemakaavan osittainen kumoaminen sopeutuu maakuntakaavoitukseen, eikä sillä ole huomautettavaa luonnoksesta."

3) Maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ja aluesuunnitteluasiantuntija Sini Kantola ovat 24.2.2022 antaneet Paltamon kunnalle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO PALTAMON VARSAVAARAN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVAN OSALLISTUMIS- JA ARVIONTISUUNNITELMASTA

Paltamon kunta on pyytänyt mm. Kainuun liiton lausuntoa Paltamon Varsavaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Prokon Wind Energy Finland Oy suunnittelee Paltamon Varsavaaraan enintään 21 tuulivoimalan rakentamista, jossa yhden tuulivoiman yksikköteho on 6–10 MW. Hankealueen laajuus on noin 35 km² ja hankealue rajautuu pohjoisessa Puolangan ja Ristijärven kuntien rajaan. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä. Tuulivoimapuiston liittämiseksi sähköverkkoon on useita vaihtoehtoja, joista ensisijaisesti hanke pyritään liittämään alueen halki kulkevaan Fingridin Oyj:n voimajohtoon.

Paltamon kunnanhallitus päätti kokouksessaan 27.9.2021 § 246 käynnistää oikeusvaikutteisen osayleiskaavan laatimisen Varsavaaran alueella. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 44 §, 77a § ja 77b §) mukaan kunta voi myöntää tuulivoimahankkeelle rakennusluvan osayleiskaavan perusteella. Tämä osayleiskaava on tarkoitus laatia kyseisen lainmuutoksen vaatimalla tarkkuudella. Varsavaaran alueesta osa on osoitettu Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2030 tuulivoimaloiden alueeksi (tv-9). Suunnittelualaue sijaitsee osin Kainuun tuulivoimakaavan 2035 luonnoksessa osoitetulla tuulivoimaloiden alueella (tv-29).

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 63 §) mukaan kaavoitustyöhön tulee sisällyttää kaavan laajuuteen ja sisältöön nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Tarvittavat selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tuotetaan kaavoituksen yhteydessä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on esitetty osayleiskaavan laatimisen lähtökohdat, tavoitteet ja aikataulu. Siinä on myös kuvattu kaavoituksen osallisten vaikuttamismahdollisuudet ja vaikutusten arvioinnin tarkentuminen suunnittelun aikana.

Varsavaaran tuulivoimahankkeen kaavoituksen rinnalla toteutetaan myös ympäristövaikutusten arviointi- eli YVA-menettely. YVA-menettelyn yhteydessä tutkitaan hankkeen ja sen vaihtoehtojen ympäristövaikutuksia. Laadittuja selvityksiä ja arvioinnin tuloksia hyödynnetään osaleiskaavoituksessa, jossa ratkaistaan hankkeen toteuttaminen.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Varsavaaran tuulipuiston yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on selkeä ja havainnollinen kokonaisuus. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta käy ilmi kaavoitus- ja osallistumismenettelyt sekä hankealueen nykytila.

Kainuussa on voimassa viisi maakuntakaavaa, joiden maakuntakaava-merkinnät ja -määräykset ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua: Kainuun maakuntakaava 2020, Kainuun 1. vaihemaakuntakaava 2025, Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava 2030, Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2030 ja Kainuun vaihemaakuntakaava 2030. Muun muassa Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavoituksessa annetut koko maakuntakaava-alueen käsittävät yleiset suunnittelumääräykset koskevat Varsavaaran aluetta. Suunnitelmassa on kuvattu riittävällä tarkkuudella alueella voimassa olevat Kainuun viisi maakuntakaavaa.

Varsavaaran tuulivoimahankkeen alue sijoittuu osittain voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2030 tuulivoimaloiden alueelle Varsavaara tv-9 (osa-aluemerkintä). Varsavaaran aluetta laajemman aluekokonaisuuden soveltuvuutta seudullisesti merkittävään tuulivoimatuotantoon on mahdollista arvioida vireillä olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä yhteensovittaen ja huomioiden myös muut alueen maankäyttömuodot ja -tarpeet maakuntakaavan edellyttämällä yleispiirteisellä tarkkuustasolla. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen tavoiteaikataulun mukaan valmisteilla oleva Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 on hyväksymiskäsittelyssä aikaisintaan vuoden 2022 lopussa, viimeistään keväällä 2023.

Kainuun liitto pitää tärkeänä, että Varsavaaran tuulivoimahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa otetaan huomioon muut lähialueelle suunnitellut tuulivoimahankkeet ja niiden yhteisvaikutusten arviointi mm. asutuksen ja maisemavaikutusten osalta voimassa olevassa tuulivoimamaakuntakaavassa annettujen yleismääräysten mukaisesti."

4) Suunnittelujohtaja Sanna Schroderus ja aluesuunnitteluasiantuntija Sini Kantola ovat 28.2.2022 antaneet Kainuun ELY-keskukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO PUOLANGAN JA RISTIJÄRVEN PIENI-PALJAKAN TUULIVOIMAHANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) pyytää ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaisena yhteysviranomaisena lausuntoa muun muassa Kainuun liitolta Puolangan ja Ristijärven Pieni-Paljakan tuulivoimahankkeen YVA-ohjel-

masta. Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan, Prokon Wind Energy Finland Oy:n, laatima suunnitelma ympäristövaikutusten arvioinnissa tarvittavista selvityksistä ja arviointimenettelyn järjestämisestä.

Hankkeesta vastaavana toimiva Prokon Wind Energy Finland Oy suunnittelee tuulivoimalahanketta Pieni-Paljakan alueelle. Hankealue sijaitsee Puolangan, Ristijärven ja Hyrynsalmen kuntien rajalla Puolangan Kotilan kylän koillispuolella. Hanke-alueelle suunnitellaan enimmillään yhdeksän tuulivoimalan suuruista tuulivoimapuistoa. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho 6–10 MW. Tuulivoimapuiston kokonaisteho on 18–90 MW. Hankealueen alustava kokonaispinta-ala on noin 1 270 hehtaaria, josta Puolangan kunnan alueella suunnittelualueen pinta-ala on noin 500 hehtaaria ja Ristijärven kunnan alueella noin 770 hehtaaria.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastellaan ja vertaillaan seuraavia vaihtoehtoja:

- Vaihtoehto VE0: Hanketta ei toteuteta.
- Vaihtoehto VE1: Puolangan ja Ristijärven kuntien alueelle rakennetaan enintään 9 tuulivoimalaa.
- Vaihtoehto VE2: Ristijärven kunnan alueelle rakennetaan enintään 6 tuulivoimalaa.
- Vaihtoehto VE3: Puolangan kunnan alueelle rakennetaan enintään 3 tuulivoimalaa.

Tuulivoimapuisto on alustavasti suunniteltu liitettäväksi Kajaven (alueen länsipuolella) tai Fingridin (alueen eteläpuolella) sähkönsiirtoverkkoon. Jälkimmäinen vaihtoehto merkitsisi uuden, noin kuuden kilometrin mittaisen 110 kV johdon tai kaapelin rakentamista.

Hankkeen ympäristövaikutukset arvioidaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 252/2017) mukaisessa menettelyssä. Arviointiohjelmassa esitetään YVA-lain mukainen työohjelma hankkeen vaikutusten arvioimiseksi, esitys tarvittavista selvityksistä ja menetelmistä sekä arviointimenettelyn järjestämisestä.

Ympäristövaikutusten arviointi tehdään YVA-ohjelman ja siitä saadun yhteysviranomaisen, Kainuun ELY-keskuksen, lausunnon pohjalta. Arviointityön tulokset kootaan YVA-selostukseen, joka valmistuessaan toimitetaan yhteysviranomaiselle. Yhteysviranomainen asettaa arviointiselostuksen YVA-ohjelman tavoin julkisesti nähtäville. Pieni-Paljakan tuulivoimapuiston alueelle laaditaan osayleiskaava samanaikaisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyn kanssa.

YVA-menettelyn tarkoituksena on tunnistaa, arvioida ja kuvata hankkeen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset. YVA-selostuksessa on annettava yhtenäinen arvio hankkeen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista. Arvioinnissa keskitytään tarkastelemaan hankkeen kannalta merkittäviksi tunnistettuja vaikutuksia, joiksi tässä hankkeessa on arviointiohjelmavaiheessa katsottu ovat maisemaan, luontoon, maankäyttöön sekä elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvat vaikutukset.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely päättyy, kun yhteysviranomaisen antaa perustellun päätelmänsä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Toiminnan kehittäminen alueelle jatkuu YVA-menettelyn päätymisen jälkeen tarvittavilla lupa- ja kaavaprosesseilla. Arviointiselostus sekä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä ja siihen sisältyvä yhteenvedo annetuista lausunnoista ja mielipiteistä liitetään hankkeen lupahakemusasiakirjoihin.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on laadittu kattavasti ja siitä käy ilmi hankealueen nykytila ja arvioitavat vaikutukset.

Arviointiohjelman 3.3.3 Alueidenkäyttö -kohdassa tuodaan esille, että Kainuun maakuntaohjelma 2018–2021 (Kainuu-ohjelma) on hyväksytty maakuntavaltuustossa 18.12.2017. Kainuun liitto toteaa tarkennuksena, että Kainuussa on laadittu tämän jälkeen uusi Kainuu-ohjelma, joka on hyväksytty maakuntavaltuustossa 22.12.2021. Se sisältää maakuntastrategian 2040 sekä maakuntaohjelman 2022–2025.

Kainuussa on voimassa viisi maakuntakaavaa, joiden maakuntakaava-merkinnät ja -määräykset ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua: Kainuun maakuntakaava 2020, Kainuun 1. vaihemaakuntakaava, Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava, Kainuun tuulivoimamaakuntakaava ja Kainuun vaihemaakuntakaava 2030. Muun muassa Kainuun maakuntakaavoituksessa annetut koko maakuntakaava-alueen käsittävät yleiset suunnittelumääräykset koskevat Pieni-Paljakan hankealuetta.

Arviointiohjelman 3.3.3 Alueidenkäyttö -kohdassa todetaan, että Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavassa 2020 (kokonaismaakuntakaava) ei ole käsitelty tuulivoimaa asiakokonaisuutena eikä ole osoitettu tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita. Kainuun liitto toteaa, että Kainuussa on lainvoimainen tuulivoimamaakuntakaava, joka on hyväksytty maakuntavaltuustossa 30.11.2015 (16 §) ja vahvistettu ympäristöministeriössä 31.1.2017 (YM7/5222/2015). Voimassa olevassa tuulivoimamaakuntakaavassa annettu tuulivoimaloiden rakentamista käsittelevä yleinen suunnittelumääräys koskee koko maakuntakaava-aluetta, myös Pieni-Paljakan hankealuetta. Suunnittelumääräys on tarpeen huomioida hankkeen suunnittelussa ja arviointiohjelmassa:

”Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista.

Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa tuulivoimalat tulee sijoittaa luonnonsuojelualueiden, Natura 2000 -verkoston alueiden, vedenhankinnan kannalta tärkeiden pohjavesialueiden, harjijensuojeluohjelman alueiden, maakuntakaavan virkistysalueiden sekä valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen ulkopuolelle.

Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon ko. tuulivoimahankkeen sekä eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen ja kulttuuriperintöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.

Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varmistaa, ettei tuulivoimarakentamisesta aiheudu asutukselle merkittäviä melu- tai välkevaikutuksia.

Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon puolustusvoimien lakisääteisen aluevalvontatehtävän, lentoliikenteen, liikenneväylien sekä arkeologisen kulttuuriperinnön ja luonnonsuojelulla suojeltujen kohteiden edellyttämät rajoitteet tuulivoimarakentamiselle ja pyytää lausunnot asianomaisilta viranomaisilta.”

Kainuun liitto pitää tärkeänä, että Pieni-Paljakan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa otetaan huomioon muut lähialueelle suunnitellut tuulivoimahankkeet ja niiden yhteisvaikutukset voimassa olevassa maakuntakaavassa annettujen yleisten suunnittelumääräysten mukaisesti.

Pieni-Paljakan hankealue sijaitsee Kainuun voimassa olevassa tuulivoimamaakuntakaavassa osoitettujen seudullisesti merkittävien tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolella. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista. Seudullisesti merkittävällä tuulivoimaloden alueella tarkoitetaan lähtökohtaisesti vähintään kymmenen (10) teollisen kokoluokan voimalan muodostamaa aluetta. Maisemallisesti herkällä Oulujärven ranta-alueella maakuntakaavaa edellyttävänä tuulivoimaloiden alueen rajana pidetään vähintään viittä (5) voimalaa, mikäli niiden muodostama alue sijaitsee kokonaan tai osittain alle kolmen (3) kilometrin etäisyydellä Oulujärvestä.

Kainuun maakuntavaltuusto on päättänyt 17.6.2019 kokouksessaan käynnistää vaihemaakuntakaavan laatimisen Kainuun voimassa olevan tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamiseksi. Uuden tuulivoimamaakuntakaavan tavoitevuosi on 2035 arviointiohjelmassa todetun 2030 sijaan. Arviointiohjelmassa kirjoitetusta poiketen tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamista koskevassa maakuntakaavaluonnoksessa on osoitettu hankealueen koillispuolelle pääsähköjohdon yhteystarve 400 kV, ei ohjeellista pääsähköjohtoa.

Niin kuin arviointiohjelmassa on kirjoitettu (s. 51), hankealue on merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M) ja sillä sijaitsee luontomatkailun kehittämisalue (vihreä viiva) (Kainuun maakuntakaava 2020). Näihin Kainuun liitto ehdottaa arviointiohjelmaan täydennettäväksi merkintöjen sisällön ja suunnittelumääräykset seuraavasti:

- ”Merkinnällä M osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätaloukseen tarkoitettuja alueita.

Suunnittelumääräys: Maa- ja metsätaloukseen tarkoitettuja alueita voidaan käyttää alueen pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös erityislainsäädännön ohjaamana muihin tarkoituksiin, kuten luontais- tai muuhun elinkeinotoimintaan, turvetuotantoon, maa- ja kiviainesten ottoon, haja-asutusluonteiseen pysyvään ja loma-asumiseen sekä jokamiehen oikeuden rajoissa ulkoiluun ja retkeilyyn. Alueille voidaan perustaa yksityisiä suojelualueita. Ilman erityisiä perusteita hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita ei tule ottaa taajama-

toimintojen käyttöön. Maankäyttöä suunniteltaessa on tuettava metsätalouden yhtenäisyyttä ja toimivuutta.”

- ”Luontomatkailun kehittämisalue -maakuntakaavamerkinnällä (vihreä viiva) osoitetaan merkittäviä luontomatkailun kehittämisalueita, joihin kohdistuu vähintään maakunnallisesti tai seudullisesti tärkeitä luonnon virkistyskäytön tai luontomatkailun kehittämistarpeita ja kehittämisresursien kohdentamista, luonnon monikäytön ja luonnonsuojelun yhteensovittamistarpeita, ulkoilu- ym. reitistöjen kehittämistarpeita, matkailuelinkeinojen maankäyttöllisten edellytysten turvaamistarpeita sekä maa- ja metsätalouden edellytysten turvaamis- ja yhteensovittamistarpeita muun maankäytön kanssa.

Suunnittelumääräys: Alueita kehitetään luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kohdealueina. Luontomatkailua palvelevat rakenteet pyritään keskittämään näille alueille. Alueilla tulee varautua merkittäviin matkailijamäärien kasvuun ja kansainväliseen yhteistyöhön. Alueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun edistämiseen sekä luonnon- ja kulttuuriarvojen säilymiseen. Alueen toteuttaminen ei saa vaarantaa alueella sijaitsevan tai siihen rajoittuvan Natura -alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja. Metsätalouden käyttöön tarkoitetuilla alueilla ei saa rajoittaa nykyisestä metsätalouden toimintaedellytyksiä.”

Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavassa 2020 on osoitettu pääsähköjohto 110 kV (musta viiva z-merkillä). YVA-ohjelmassa se on kirjotettu Kainuun vaihemaakuntakaavaan 2030, joten tieto pääsähköjohdosta 110 kV on tarpeen siirtää Kainuun maakuntakaavan 2020 alaotsikon alle.

Arviointiohjelmassa todettujen maakuntakaavamerkintöjen ja -määräysten lisäksi Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 on osoitettu luonnonsuojelualue (SL), kivikko (ge-3) ja Elinkeinoelämän kannalta erityisen merkittävä seututie tai pääkatu (st-e) hankealueen ympäristössä. Lisäksi Kainuun maakuntakaavassa 2020 on osoitettu arvokas harjualue hankealueen ympäristössä.

Arviointiohjelman 6.11 Porotalous kohdassa todetaan, että maakuntakaavassa Hallan paliskunta on osoitettu parhaaksi talvilaidunalueeksi sekä syyslaidunalueeksi ja alue on osana sekä kevät- että syyskiertoa. Kainuun liitto tarkentaa, että Kainuun voimassa olevassa vaihemaakuntakaavassa 2030 on osoitettu poronhoitoalueen raja ja poronhoidon kannalta tärkeitä kohteita tai aitoja. Vaihemaakuntakaavan 2030 maakuntakaavaselostuksen liitekartalla on esitetty poronhoidon kannalta tärkeät alueet (mm. talvi- ja kesälaidunalueet) Kainuun alueen paliskunnissa. Kartta on informatiivinen osa maakuntakaava-aineistoa, eikä kohteita ole osoitettu vaihemaakuntakaavakartalla erotusaitoja lukuun ottamatta.

Kainuun liitto toteaa, että luontomatkailun kehittämisalue on osoitettu Kainuun maakuntakaavassa 2020 arviointiohjelman 6.17-kohdassa (Elinlot, viihtyvyys ja terveys) todetun tuulivoimamaakuntakaavan sijasta.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa YVA-ohjelmasta."

5) Suunnittelujohtaja Sanna Schroderus ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 1.3.2022 antaneet Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO TIESUUNNITELMASTA MAANTEIDEN 899 JA 8991 LIITTYMÄN PARANTAMINEN RAKENTAMALLA KIERTOLIITTYMÄ, SOTKAMO

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa tiesuunnitelmasta Maanteiden 899 (Pohjavaarantie) ja 8991 (Kuikkalamentie) liittymän parantaminen rakentamalla kiertoliittymä, Sotkamo.

Parantamishankkeen keskeisin tavoite on turvata ja parantaa kävelijöiden ja pyöräilijöiden sujuvia ja turvallisia kulkuyhteyksiä sekä alentaa Pohjavaarantien ajonopeuksia onnettomuusherällä liittymäalueella uuden kiertoliittymän ja siihen liittyvien kävely- ja pyöräilyväylien järjestelyjen sekä linja-autopysäkin siirron avulla. Tavoitteena on lisäksi parantaa joukkoliikenteen saavutettavuutta ja joukkoliikenteen käyttäjien liikenneturvallisuutta. Kiertoliittymän rakentaminen sisältyy Vuokatin liikennejärjestelmäsuunnitelman (2020) kehittämissuunnitelmaan. Hankkeen rakentamiskustannukset ovat yhteensä 695 900 € (lokakuu 2020, alv. 0 %, maanrakennuskustannusindeksi 101,8, 2015=100).

Tiesuunnitelma

Kainuun liitto esittää tiesuunnitelmaselostuksen (1.2T) kohdan 1.4 Maankäyttö ja kaavoitus kohdan ensimmäisen lauseen muuttamista seuraavaksi: Kainuussa on voimassa Kainuun maakuntakaava 2020, Kainuun 1. vaihemaakuntakaava 2025, Kainuun kaupanvaihemaakuntakaava 2030, Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2030 ja Kainuun vaihemaakuntakaava 2030. Parantamishankkeen alueelle on osoitettu kaavamerkintöjä Kainuun maakuntakaavassa 2020 ja Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa tiesuunnitelmaan."

Lisätietoja lausunnosta nro 1 hallintojohtaja Paula Haloselta, puh. 044 410 0728 ja lausunnoista nro 2-5 suunnittelujohtaja Sanna Schroderukselta, puh. 044 710 0873 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus merkitsee annetut lausunnot tiedoksi.

Maakuntahallitus:

Maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.
